

Una festa poètica entre magnòlies

Nit de Poetes fa trenta anys. Trenta anys consecutius de poesia sota la lluna i les estrelles. Trenta anys de perseverança per oferir un espectacle sempre emocionant.

Text > **NÚRIA MARTÍ CONSTANS**, escriptora i professora

Fotos > **AMICS DE LA UNESCO DE GIRONA**

Cada setembre, quan arriba la *rentrée* literària, els amants dels versos saben que tenen una cita al pati de les Magnòlies de l'antic Hospital de Santa Caterina de Girona, ara seu de la Delegació del Govern de la Generalitat, per gaudir d'una nova Nit de Poetes. Enguany, aquesta Nit celebra un aniversari rodó. Com s'ho ha fet, per resistir tres dècades, una festa cultural que canta aquest gènere literari sovint qualificat de *minoritari*? Doncs per la passió i la voluntat dels organitzadors, per les col·laboracions generoses de poetes, traductors i actors, i per la fidelitat del públic, a més del suport institucional. Segons Dolors Reig, activista cultural i presidenta d'Amics de la UNESCO de Girona —entitat que avui advoca perquè la nau navegui—, «l'objectiu de Nit de Poetes és posar la poesia a l'abast de tothom».

Hem de recular fins al 1994 si volem trobar l'origen d'aquest esdeveniment, que va néixer guiat per l'Associació de Veïns i Botiguers de la Cort Reial i Rodalies. Així, es va crear una junta responsable de l'acte, amb el nom de Coordinadora Nit de Poetes —avui presidida per Roser Balló—, que llavors va comptar amb les col·laboracions de Carles Vivó, Jaume Reixach, Narcís-Jordi Aragó i Joan Ribas. La idea demuntar unsarau poètic va ser cosada Dolors Carbó, membre de la junta, i es van triar com a escenari les escales de Sant Martí, tot i que, en aquella primera edició, la pluja va fer traslladar l'acte a l'església.

Aquell llunyà 1994 ja hi van participar figures de pes del món cultural: Salvador Oliva, Narcís Comadira, Jo-

sep Tarrés... Des del primer moment, la intenció de la Coordinadora va ser que el festival tingués continuïtat en el temps. De manera que, tardor rere tardor, es van anar sentint poemes a tocar del Palau dels Agullana. Fins que, passada la celebració dels deu anys, la junta va tancar un cicle i va proposar a Amics de la UNESCO de Girona que s'encarregués de la vetllada. Amics de la UNESCO va rebre la missió amb entusiasme, i el 2004 va presentar l'onzena edició de Nit de Poetes. Amb el transcurs del temps, tot i mantenir-ne sempre l'esperit i la forma, van arribar alguns canvis respecte de les deu Nits primeres.

A l'altra banda del riu

El pas de les escales de Sant Martí al pati de les Magnòlies va lligat a la transformació del Barri Vell de la ciutat: si bé al principi el marc era idoni i la nova direcció hi va mantenir l'emplaçament de Nit de Poetes, amb el creixement del turisme va augmentar el trànsit i l'activitat nocturna de la zona. I, amb això, la sonorització de l'espai es va complicar. Afegim-hi que la pedra freda dels escales no era un seient òptim i que la visió des de les tres platees era millorable (l'escenari donava l'esquena a Le Bistrot i els assistents s'hi repartien al davant, amunt i avall), i tindrem més arguments que en van justificar una nova ubicació.

>> Narcís-Jordi Aragó i intèrprets del Grup Proscenium a la primera Nit de Poetes, celebrada el 1994 a l'església de Sant Martí de Girona.

Es va anar a l'altra banda del riu, però l'espai escènic continua tenint escales. A més, també és un lloc a cel obert, però alhora està tancat per parets, cosa que fa que els espectadors se sentin recollits. Comptat amb l'auditori Josep Irla al costat és tenir un roc a la faixa per quan plou, tot i que, l'any 2010, el dia de l'estrena al pati, plovent a bots i barrals, no s'hi va poder anar perquè hi estaven penjant *El gran dia de Girona*, de Ramon Martí Alsina. La Casa de Cultura, «que sempre ha estat un bon veí», en paraules de Dolors Reig, va acollir, llavors, Nit de Poetes.

La primera part

Nit de Poetes es divideix en dues parts. Actualment, la primera comença amb la lectura dels poemes guanyadors de les tres Flors en la categoria de secundària postobligatòria als Jocs Florals Escolars que organitza l'Ajuntament de Girona. Els que reciten són els mateixos nois i noies. «És una manera d'implicar-hi els joves. Poden ser el relleu generacional, i potser algun dia guanyaran el Premi Miquel de Palol de Poesia», diu Reig. I és que, des que Jordi Pàmies va rebre el guardó, el guanyador del Miquel de Palol de l'any anterior forma part de «Poetes d'avui», el bloc que ve després de l'obertura juvenil i que, tal com diu Lluís Lucero —ànima de l'acte, al costat de Dolors Reig i de Martí Peraferrer, ja ho veurem—, «vol donar veu a la poesia més actual».

Si bé en les edicions antigues era condició *sine qua non* que els poetes participants —i també lectors— fossin gironins en el sentit estricte de la paraula, amb l'entrada de la nova junta, la relació dels poetes amb Girona s'obre. Es busca la diversitat. Tots són homes i dones vinculats a les terres gironines, però procedents d'arreu dels Països Catalans.

És justament Lucero qui va proposar «sortir de dintre muralles» —referint-se a l'origen dels protagonistes—, com a organitzador de tota la Nit i com a coordinador i presentador d'aquesta primera part. Vicepresident d'Amics de la UNESCO de Girona i filòleg, Lluís Lucero es defineix com un «apassionat de la poesia que s'hi aproxima de totes les maneres». De fet, Lucero dirigeix aquesta primera part des de l'any 2000, quan va rebre una trucada de Carles Vivó, que li ho

>> Roda de premsa de la dotzena Nit de Poetes, el 2005, a les escales de Sant Martí. D'esquerra a dreta, a baix, Roser Balló, Martí Peraferrer i Dolors Reig; a dalt, Lluís Lucero i Josep Radresa.

va proposar. «Em vaig pensar que em telefonava perquè hi participés, però era perquè em fes càrrec de la primera part», diu.

«Poetes de sempre» tanca aquesta primera meitat. Amb la mateixa intenció —obrir portes de bat a bat—, i amb l'excusa que les lletres catalanes compten amb una bona colla de traductors gironins, a «Poetes de sempre» es poden sentir les composicions de poetes universals, tant en la seva llengua original com en la traducció: Amikhai, Rosalía de Castro, García Lorca, Pier Paolo Pasolini, Ovidi, Propèrci i Tibul, Frederic Mistral, Maïakovski, Mallarmé, Sylvia Plath, Paul Valéry...

Els traductors venen a la Immortal per llegir, i si en algun cas el traductor no hi pot ser, es busca algú que domini la llengua de partida. Lluís Lucero mateix ha llegit poemes en llatí, en italià i en francès. «És una manera de contactar amb una altra cultura», diu Dolors Reig.

Un homenatge

La segona part de Nit de Poetes és un homenatge a un autor de la tradició catalana, ja traspassat. Un poeta nostrat, gironí. D'un temps ençà, també en el sentit ampli de la paraula. Un homenatge que pren forma teatral.

Durant els primers deu anys, se n'ocupaven Narcís-Jordi Aragó, que n'escrivia el guió, i Joan Ribas, que el duia a escena amb el Grup Proscenium. Es tractava d'una obra que reflectia la biografia de cada poeta. Amb

el canvi de mans, el concepte *teatral* també s'ha eixamplat i ha donat cabuda a musicals, dansa, *performances* o projeccions audiovisuals, sempre centrats en la vida de l'homenatjat o l'homenatjada i amb poemes seus dramatitzats.

Després de Ribas, Martí Peraferrer Vayreda va assumir la direcció d'aquesta segona part. Durant un temps, Pep Radresa va ser el guionista de la peça. Més endavant, Peraferrer en va ser el dramaturg, a més del director. Encara ho fa tot avui. Pel mig, hi ha dos petits parèntesis, en què es va confiar en l'Aula de Teatre de la Universitat de Girona, primer, i en el Grup de Teatre de Roses, després.

La tria de l'autor sempre és cosa de la junta directiva, a la qual trobem una altra gran impulsora de la Nit: Rosa Cullell, tesorera de la Coordinadora. La llista d'escriptors honorats inclou noms cèlebres i noms que mereixerien més celebritat de la que tenen. Tant Reig com Lucero recorden amb estima el primer muntatge de la nova època, dedicat a Maria Castanyer. Hi ha tributs a Joan Vinyoli i a Josep Maria de Sagarra —que estiuaven en terres gironines—, a Caterina Albert, Carles Fages de Climent, Camil Geis, Agustina Reixach, Mercè Rodoreda, Montserrat Vayreda, i a molts d'altres. D'alguns muntatges, se'n van fer bolos. El que tenia Rosa Leveroni com a eix, per exemple, es va veure a la Biblioteca Nacional de Catalunya, el mes de novembre de 2015, dins de la Setmana UNESCO.

>> Nit de Poetes al pati de les Magnòlies, el 2012, quan es va homenatjar Josep Maria de Sagarra.

Martí Peraferrer assegura que va entrar a l'equip de Nit de Poetes gràcies a Dolors Reig, amb qui té una bona amistat. Han estat més de setze anys de col·laboració. «Hem tocat tots els llenguatges, i la creativitat és infinita. El repte és que, cada any, el mateix espai sigui una cosa diferent, sense perdre el rigor», diu Peraferrer. Ell mateix tria els intèrprets. Sovint, gironins. «Intento donar joc a la gent de casa. És una cosa feta per amor a l'art, però l'experiència compensa. Potser han passat cent cinquanta persones, entre actors i actrius, per Nit de Poetes», explica.

Trenta més

L'espectacle sencer —que forma part de la Setmana dels Bertrana— dura com a màxim un parell d'hores. Al pati de les Magnòlies es col·loquen tres-centes cinquanta cadires, que

Martí Peraferrer assegura que va entrar a l'equip de Nit de Poetes gràcies a Dolors Reig, amb qui té una bona amistat

sempre s'ocupen. Des de la pandèmia, a més, Televisió de Girona emet l'acte en directe i, després, en diferit. Segons Reig, «ara ho veuen sis mil persones», cosa que satisfà els organitzadors, que reivindiquen un ressò més gran a la premsa.

L'edició d'aquest trentè aniversari ha mantingut l'estructura de les edicions anteriors. A «Poetes d'avui», s'han sentit el figuerenc Lluís Bosch; Adam

Manyé i Anna Gual, ambdós guardonats amb el Miquel de Palol, i Carme Romia. Com a «Poeta de sempre» s'ha triat l'iraniana Abbas Kiarostami, un artista total, també traduït al català.

Amb el títol de *Girona, ciutat de versos*, a la segona part s'ha ofert un recorregut poètic per la ciutat, amb una vintena de poemes de diversos autors, des de la «parva Gerunda» de Prudenci fins a l'actualitat. Hi han col·laborat estudiants de l'escola de teatre El Galliner, a més de la Colla Jove de sardanes del GEiEG. El duet de glosa format per Margarida Joanmiquel i David de la Higuera també hi ha intervingut. Martí Peraferrer hi ha treballat com sempre, i Mar Vivó — filla de Carles Vivó— i alumnes seus s'han ocupat de la coordinació plàstica. El Vivó pare va ser el creador dels dos cartells emblemàtics de Nit de Poetes, i la participació de Mar Vivó és una clara picada d'ullet als orígens. A més, un d'aquests cartells sempre és a la coberta del llibret que els assistents s'emporten a casa i que inclou els poemes que s'han sentit i el guió de la representació.

«Tenim il·lusió perquè veiem que tothom en surt satisfet», explica Dolors Reig. «Hem viscut trenta anys i ens queden trenta anys més», diu Peraferrer. La poesia, doncs, no és pas tan minoritària.

>> Josefina Espinosa, en la peça Un viatge oníric per la poesia de l'Agustina Reixach, amb Dario Nubiola, Pau Roca i Jaume Viñas, alumnes del Centre de Formació Teatral El Galliner, en la Nit de Poetes del 2019.